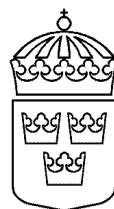

Riksdagens protokoll

2004/05:23

Fredagen den 29 oktober

Kl. 09.00 – 10.12

Protokoll
2004/05:23

1 § Avsägelse

Talmannen meddelade att *Arne Kjörnsberg* (s) avsagt sig uppdraget som ledamot i skatteutskottet från och med den 1 november.

Kammaren biföll denna avsägelse.

2 § Anmälan om kompletteringsval till vissa utskott

Talmannen meddelade att Socialdemokraternas riksdagsgrupp anmält *Arne Kjörnsberg* som ledamot i finansutskottet från och med den 1 november,
Birgitta Gidblom som suppleant i finansutskottet under *Lars U Granberg*s ledighet,
Carina Grönhagen som suppleant i justitieutskottet under *Christer Engelhardt*s ledighet och
Tomas Agenberg som suppleant i bostadsutskottet under *Anders Ygemans* ledighet.

Talmannen förklarade vald *från och med den 1 november* till

ledamot i finansutskottet
Arne Kjörnsberg (s)

Talmannen förklarade valda *under tiden den 29 oktober–31 december* till

suppleant i finansutskottet
Birgitta Gidblom (s)

suppleant i justitieutskottet
Carina Grönhagen (s)

suppleant i bostadsutskottet
Tomas Agerberg (s)

3 § Ny riksdagsledamot

Upplästes och lades till handlingarna följande från Valprövningsnämnden inkomna

Berättelse om granskning av bevis för riksdagsledamot

Till Valprövningsnämnden har från Valmyndigheten inkommit bevis om att Hillevi Larsson (s) utsetts till ny ledamot av riksdagen fr.o.m. den 1 november 2004 sedan Lars-Erik Lövdén (s) avsagt sig uppdraget.

Valprövningsnämnden har denna dag granskat beviset för den nya ledamoten och därvid funnit att det blivit utfärdat i enlighet med 19 kap. 11 § vallagen.

Stockholm den 28 oktober 2004

Staffan Magnusson

/Kerstin Siverby

4 § Anmälan om ersättare för statsministern

Talmannen anmälde att *Luciano Astudillo* (s) skulle ersätta statsminister Göran Persson från och med den 1 november.

5 § Anmälan om återtagande av plats i riksdagen

Talmannen meddelade att *Ulla Lövgren* (m) skulle återta sin plats i riksdagen från och med måndagen den 1 november varigenom uppdraget som ersättare skulle upphöra för Anders Sjölund och att *Per Bill* (m) skulle återta sin plats i riksdagen från och med måndagen den 1 november varigenom uppdraget som ersättare skulle upphöra för Ulrika Karlsson.

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelse:

Interpellation 2004/05:68

Till riksdagen

Interpellation 2004/05:68 av Rosita Runegrund (kd) om insatser för att bekämpa hiv/aids

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 16 november 2004.

Skälet till dröjsmålet är utlandsresor.

Stockholm den 28 oktober 2004

Utrikesdepartementet

Carin Jämtin

7 § Svar på interpellation 2004/05:58 om den öppna förskolan

*Svar på
interpellationer*

Anf. 1 Statsrådet LENA HALLENGREN (s):

Herr talman! Gunnar Nordmark har frågat mig vilka åtgärder jag är beredd att vidta för att stärka de öppna förskolorna.

Låt mig först inleda med att säga att jag delar Gunnar Nordmarks uppfattning att den öppna förskolan är en viktig verksamhet för barn och föräldrar som är hemma på dagarna, till exempel under föräldraledigheten eller i väntan på ordinarie plats i förskolan. För många barn och föräldrar är den öppna förskolan en viktig social träffpunkt där barnen ges tillfälle att tillsammans med en förälder eller annan vuxen delta i en verksamhet i gruppens form som syftar till att ge pedagogisk stimulans. Det är viktigt att den öppna förskolan utvecklas utifrån lokala behov. I många kommuner har verksamheten blivit en viktig mötesplats för kommunens eller bostadsområdets dagbarnvårdare. Där kan de träffas för erfarenhetsutbyte och social gemenskap, och verksamheten utgör också ett pedagogiskt värdefullt komplement för de barn som är inskrivna i familjedaghem.

Just som kompletterande förskoleverksamhet ingår den öppna förskolan tillsammans med förskolan och familjedaghem i förskoleverksamheten enligt skollagen. Kommunerna är dock inte skyldiga att anordna öppen förskola, och det finns inget inskrivningsförfarande för verksamheten. Statens skolverk har på regeringens uppdrag utformat allmänna råd som utgår från den öppna förskolans särskilda förutsättningar samt den med övrig förskoleverksamhet gemensamma värdegrunden. Råden har även anknytning till förskolans läroplan, som inte gäller för öppna förskolan men kan vara vägledande i verksamheten.

Det är långsiktigt inte acceptabelt att verksamheterna läggs ned eller till och med avvecklas. Skolverkets statistik är tydlig. Sedan slutet av 1990-talet har antalet kommunala öppna förskolor halverats. Det finns dock kommuner som bryter mönstret. Ett tiotal kommuner, däribland Stockholm och Malmö, rapporterar fler öppna förskolor 2003 än 2002.

Orsakerna till den kraftiga minskningen av den öppna förskolan är flera. En av förklaringarna är säkert att den ordinarie förskolan har

byggt ut och nu omfattar alltfler barn vilket kan betyda att behovet av den öppna förskolan har minskat. Ett exempel på detta är att arbetslösa föräldrar och deras barn tidigare var en viktig målgrupp. Andra faktorer bakom nedläggningarna kan vara besparingskäl. Ytterligare andra kan vara att verksamheterna i dag i större utsträckning än förr drivs av andra huvudmän än kommunen, till exempel av kyrkan, eller är samorganiserade med till exempel barn- eller mödrahälsovården och socialtjänsten i så kallade familjecentraler.

En åtgärd för att stärka den öppna förskolan som föreslås i propositionen om kvalitet i förskolan är en författningsändring som innebär att kommunerna ska kunna använda maxtaxans statsbidrag på 500 miljoner kronor för kvalitetssäkrande åtgärder även till den öppna förskolan. Denna ändring kan ske när riksdagen har beslutat om förskolepropositionen och ska förslagsvis gälla retroaktivt från och med den 1 januari 2005.

Anf. 2 GUNNAR NORDMARK (fp):

Herr talman! Jag ber att få tacka ministern. Jag är glad att vi delar den mycket positiva inställningen till vad den öppna förskolan innebär. I Kalmar hade jag förmånen i början på 90-talet att uppsöka den öppna förskolan och kan intyga det. Det underlättade på många sätt när man var hemma med ett mycket litet barn.

Utvecklingen vad gäller de öppna förskolorna är allvarlig. År 1990 fanns det i Sverige drygt 1 600 öppna förskolor. I dag är de nere i ungefär 550. Enbart de senaste åren har vi sett en drastisk minskning på det här området. År 2002–2003 lade ytterligare 18 kommuner ned sin öppna förskoleverksamhet.

Om vi tittar på hur det ser ut i dag saknar ungefär 48 % av landets kommuner öppen förskola. Av dem som har öppen förskola är det ca 60 kommuner där man erbjuder verksamhet mindre än 16 timmar i veckan. Som ministern på ett bra sätt visade här är den öppna förskoleverksamheten viktig. Den är viktig för dem som är hemma med små barn. Den är viktig för dagbarnvårdare och de barn som finns i de grupperna. Därför blir det extra allvarligt.

Vi ser inte någon bromsning på att man lägger ned öppna förskolor. Det handlar inte bara om att man har fått ett minskat behov därför att fler barn är inne i andra former av barnomsorg. Det är av besparingskäl man lägger ned. Jag undrar om ministern har några fler åtgärder för att stoppa nedläggningen av öppna förskolor. Det är en verksamhet som vi båda är överens om är viktig.

Om vi tittar i propositionen *Kvalitet i förskolan* aviserar man där att regeringen avser att i propositionen om ny skollag återkomma till riksdagen med förslag till lagtext på dessa områden. Har ministern några tankar om hur man kan stärka den öppna förskolans ställning i den skollag som finns?

Anf. 3 Statsrådet LENA HALLENGREN (s):

Herr talman! I den mån som öppna förskolan finns ska den följa läroplanen. Däremot har vi inte för avsikt att i propositionen ta initiativ till förstärkningar som tvingar fram öppna förskolor i kommunerna.

Jag vill gärna återkomma till det jag sade i mitt svar. Det finns olika skäl till dessa nedläggningar. Jag tror att varken interpellanten eller jag själv har tillräcklig kunskap för att tala om vad det egentligen beror på.

Hur stor andel beror på ekonomiska skäl? När handlar det om ett minskat behov? När är det med andra ord motiverat, och när är det mindre motiverat?

Jag vill därför ta tillfället i akt att berätta att jag kommer att ge ett uppdrag till Skolverket och Myndigheten för skolutveckling när det gäller den öppna förskolan. Man ska se över och införskaffa nationell kunskap om kommunernas motiv till nedläggning av öppna förskolor, undersöka vilka konkreta planer kommunerna har och i vilka former de öppna förskolorna ska leva vidare. Myndigheten för skolutveckling ska sprida goda exempel till kommunerna och ge information om öppna förskolors mål och syfte, men också undersöka om kommunerna vill delta i ett gemensamt erfarenhetsutbyte. Det är ingen tvingande verksamhet, men det är en viktig verksamhet. Det är interpellanten och jag överens om.

Anf. 4 GUNNAR NORDMARK (fp):

Herr talman! Det är klart att vi är överens om att det är viktigt. Samtidigt påpekar jag att nästan hälften av landets kommuner i dag saknar öppen förskola. Det är inte bara små kommuner, utan det kan vara stora och mellanstora kommuner som Växjö, Luleå och så vidare. De har inte någon öppen förskola över huvud taget. En rad andra kommuner saknar det också. Det här är en viktig verksamhet och en verksamhet som spelar stor roll för dem som är hemma med små barn, för dagbarnvårdare och de barn som finns i dessa grupper. Oavsett vilka skälen är till nedläggning så borde det vara en signal som gör att man känner oro över den utveckling som har varit.

Jag välkomnar att ministern säger att man ska ta reda på vad det är som gör att man lägger ned öppna förskolor i den utsträckning som man gör. Om man tittar på hur det ser ut i medierna så är det uppenbart att det i första hand handlar om besparingsskäl i ett antal kommuner där man på senare tid har lagt ned. Därför undrar jag om ministern har några fler saker som man kan ta fram för att stimulera verksamheten så att kommuner fortsätter eller öppnar verksamhet med öppen förskola.

Anf. 5 Statsrådet LENA HALLENGREN (s):

Herr talman! Vi kan nog vara överens om att behoven ser annorlunda ut i dag med de reformer som har genomförts. Behoven kan se annorlunda ut när föräldrar som är föräldralediga eller arbetslösa ändå har möjlighet att ha sina barn inskrivna i den ordinarie förskoleverksamheten, som ju ska ge den pedagogiska stimulans som annars är avsikten med den öppna förskolan.

Något som vi kanske har glömt bort lite grann i debatten – jag nämnde det bara hastigt i mitt svar – är familjecentraler. De kan vara ett sätt att anpassa öppna förskolor till andra behov, som kan finnas i många kommuner. Det finns ett hundratal familjecentraler. Jag har inte tillräcklig kunskap för att veta om de finns i kommuner där man inte har öppna förskolor, men jag tror att de i många fall kan överlappa och komplettera varandra. Den samlade bilden tycker jag att vi ska skaffa oss.

De kommuner som har en öppen förskola har naturligtvis krav på sig att följa läroplanen. Det finns också en fortsatt hög kvalitet på de öppna förskolor som finns. 78 % av personalen har pedagogisk högskoleutbildning, vilket är den högsta andelen som vi har inom någon förskoleverksamhet. Den verksamhet som finns håller alltså en god kvalitet.

Men det ser annorlunda ut i dag, och Skolverket och Myndigheten för skolutveckling får helt enkelt återkomma med resultaten av sin utredning, som ska visa vad det kan bero på. Jag är medveten om att vi lever i en annan tid och att behoven ser annorlunda ut. Det är inte alltid så att en nedläggning är fel, utan ibland handlar det om en omstyrning till familjecentraler och ibland handlar det om att behoven faktiskt ser annorlunda ut. Det får vi ha förståelse för.

Samtidigt ska vi naturligtvis på alla tänkbara sätt betona den öppna förskolans betydelse. Det är ett av de sätt som vi kan använda oss av när det gäller att förhindra nedläggning och ytterligare betona behovet för kommunerna. Vi kan skriva om det i den förskolepolitiska propositionen och ge möjlighet att använda de kvalitetssäkrande medlen, som ändå består av 500 miljoner kronor. De kan i dag användas till fritidsverksamhet och förskoleverksamhet, men det finns också möjlighet att använda dem för den öppna förskolan. Det torde innebära att de ekonomiska skälen för nedläggning minskar framöver.

Anf. 6 GUNNAR NORDMARK (fp):

Herr talman! Vi är helt överens om att behoven ser annorlunda ut i dag. Men när man tittar i medierna, gör enkla nyhetssökningar på Internet och så vidare, visar det sig att när öppna förskolor kommer upp i tidningsartiklar så handlar det i stor utsträckning om att man lägger ned dem.

Jag hoppas att den genomlysning som ministern har visat på här kommer snabbt, så att man kan se vad detta verkligen beror på. Jag tror att en stor del av orsaken till att antalet öppna förskolor minskar är att man lägger ned av besparingsskäl.

Det blir ett ökat antal kommuner i landet som helt saknar öppen förskola eller som har en öppen förskoleverksamhet som ligger på en tidsmässigt låg nivå. Om vi tittar på de kommuner som inte har öppen förskola över huvud taget och på de kommuner som har verksamhet mindre än 16 timmar i veckan ser vi att det är ungefär 200 av landets 290 kommuner. Om det då inte finns någon kompletterande verksamhet så drabbar det framför allt dem som är hemma med små barn. Jag tror inte att detta är bra. Man behöver möjlighet att träffa andra vuxna. Framför allt när man är förälder för första gången behöver man ha någon att prata med. Man behöver den möjlighet till kontakt med utbildad personal som ges inom den öppna förskolan. Om man tittar på det material som finns verkar det som om denna möjlighet är på väg att försvinna. Jag tycker att det inger stor oro, och det är viktigt att man agerar snabbt och att regeringen klargör att man bör försöka se till att upprätthålla verksamhet inom öppna förskolor.

Anf. 7 Statsrådet LENA HALLENGREN (s):

Herr talman! Det finns naturligtvis ingen anledning att dra ut på tiden med att få svar från utredningen och det uppdrag som vi ska lämna till

myndigheterna. Vi får fortsätta diskussionen då, helt enkelt. Det finns ju ingenting som med självklarhet säger att den utveckling som har skett kommer att fortsätta, utan vi får hoppas att signalerna går fram till kommunerna och deras politiker och beslutsfattare.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2004/05:23
29 oktober

Svar på
interpellationer

8 § Svar på interpellation 2004/05:45 om etableringen av flygskolan i Linköping

Anf. 8 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s):

Herr talman! Mikael Oscarsson har frågat mig vad den totala kostnaden för etableringen av flygskolan på Malmen inklusive kringkostnader blir samt om jag kan tänka mig att ompröva beslutet att förlägga flygskolan på Malmen till förmån för F 20 i Uppsala.

Jag har i en interpellationsdebatt den 12 december 2003 redogjort för bakgrunden till lokaliseringen av flygskolan på Malmen. Riksdagen tog i maj 2001 tydlig ställning mot fortsatt militär flygverksamhet i Uppsala. Den efterföljande arbetsgruppen inom Försvarsdepartementet fann att flygskolan inte kunde förläggas till någon av de kvarvarande flygflottilljerna. Regeringen beslutade därför i december 2001 att flygskolan skulle lokaliseras till Malmen i Linköping.

Jag har tidigare redovisat att lokaliseringen av flygskolan till Malmen skulle kräva investeringar för ca 174 miljoner kronor. För att möjliggöra lokaliseringen av flygskolan till Malmen är det dock nödvändigt att, förutom dessa direkta investeringar för flygskolan, även vidta åtgärder för den övriga verksamheten på Malmen. Det gäller åtgärder för bland annat helikopterverksamheten. Tillsammans med investeringar för flygskolan handlar det om åtgärder för ca 250 miljoner kronor. Det är detta som redovisas i försvarspropositionen. Till detta kommer, som jag sade i interpellationsdebatten förra året, de egentliga flyttkostnaderna oavsett vart flygskolan flyttats.

Riksdagen avslag alltså i maj 2001 regeringens förslag om att lokalisera den militära flygutbildningen till Uppsala. Mikael Oscarssons parti bidrog aktivt till detta avslag. Regeringen har därefter vidtagit nödvändiga åtgärder för att genomföra riksdagens beslut. Jag avser därför inte att vidta några åtgärder i den riktning som Mikael Oscarsson antyder.

Anf. 9 MIKAEL OSCARSSON (kd):

Herr talman! Först vill jag tacka försvarsministern för svaret. Försvarspolitikerna har alltid uppammat starka känslor. Om vi inte upplever trygghet gentemot internationell fientlighet och terrorverksamhet vet vi att välfärdssamhället saknar sin grund, och demokratin måste vi alltid vara beredda att försvara. Man kan ha olika åsikter om var militär verksamhet bör vara stationerad eller var de bästa förutsättningarna för ett modernt försvar finns i riket.

Det finns emellertid ett område inom försvarspolitikerna som såväl militära experter som riksdagsledamöter och Sveriges försvarsminister

borde ha förhållandevis goda förutsättningar att enas om. Jag åsyftar självfallet när kronor ska summeras och miljoner ska räknas.

Försvarsmaktens hela flygutbildning ska styras från Uppsala. F 20 i Uppsala byter namn till Luftstridsskolan. Detta står klart i försvarspropositionen. Regeringen tycks dock framhärda i att själva flygskolan ska vara förlagd till Linköping. Flygskolan i Linköping ska alltså fjärrstyras från Uppsala 26 mil bort.

Faktum är att ännu är inte allting klart med prövningen nere i Linköping. På grund av detta samt, tror jag, därför att riksdagen ännu inte fattat beslut om försvarspropositionen har man inte satt i gång med dessa investeringar. Och miljonerna har därmed inte börjat rulla.

Vad blir kostnaden för att förlägga flygskolan på Malmen i Linköping? I december 2003 och i april i år sade försvarsministern att den var 174 miljoner. I dag säger hon att inklusive åtgärder för den övriga verksamheten på Malmen, bland annat helikopterverksamheten, och investeringar för flygskolan handlar det om åtgärder för ca 250 miljoner. Är försvarsministern verkligen helt säker på summan 250 miljoner?

På Malmen i Linköping måste till exempel en stor flyghangar byggas för uppskattningsvis 75 miljoner, det ska byggas en ny platta för kanske 100 miljoner, det ska byggas nya utbildningslokaler och nya kontorslokaler för tiotals miljoner med mera. Enligt flera källor inom Försvarsmakten handlar det inte om 250 miljoner. Man talar i stället om dubbelt så mycket, en totalkostnad på 500 miljoner inklusive alla följdkostnader.

I Uppsala har läget förbättrats sedan beslutet fattades 2001. Då sade man att man skulle använda en gammal hangar som krävde ombyggnad. I dag, försvarsministern, finns det en mycket fräsch hangar för JA 37 Viggen som står helt tom. Det är bara att flytta in för flygskolan.

I Uppsala rör det sig om en kostnad på ca 40 miljoner, det vill säga en bråkdel, oavsett om det kommer att kosta 250 eller uppemot 500 miljoner att etablera flygskolan i Linköping. Tycker verkligen försvarsministern att kostnadsbilden är rimlig för att fortsätta med Malmenalternativet? Är det ett rimligt sätt att använda skattebetalarnas pengar? Den frågan ställer jag, och den vill jag ha svar på.

När man läser regeringens försvarsproposition om Luftstridsskolan blir man fundersam. Det borde normalt ha stått att flygskoleverksamheten *ska* även fortsättningsvis bedrivas på Malmen. Men nu står det i stället att flygskoleverksamheten *bör* även fortsättningsvis bedrivas på Malmen. Det är en svagare formulering. Vad betyder det egentligen, försvarsministern?

Anf. 10 LENNART HEDQUIST (m):

Herr talman! Det var ett sorglustigt och ovärdigt spel här i riksdagen våren 2001. I det spelet deltog väl nästan alla ledamöter i dåvarande försvarsutskottet och spelade sina, vill jag nästan säga, ömkliga roller. Det var väl egentligen enbart den dåvarande försvarsministern och nuvarande talmannen som uthålligt försökte säkerställa att regeringens proposition beträffande flygskoleverksamheten skulle kunna passera riksdagen. När de möjligheterna till slut visade sig föreligga träffade regeringspartiet tyvärr en kompromiss som blev osannolikt dålig.

Så här i efterhand kan man väl säga att erfarenheterna av riksdagens behandling av propositionen 2001 tydligt visar att den här typen av frågor egentligen inte hör hemma här i riksdagen. Det är regeringen som bör fatta den typen av beslut. Men nu är det som det är. Det visade sig också att riksdagens beslut inte gick att effektuera, utan regeringen fick frånga det hela genom en krumelur med ett detachement till flygflottiljen i Ronneby som sades placeras på Malmen.

Nu har man gjort en glädjekalkyl för alternativet med Malmen. Det finns en mängd nackdelar i övrigt också. Vi får väl se vad miljöprövningen till slut ger vid handen.

Den reflexion som man ändå gör är ju: Varför känner sig regeringen så bunden av att, i det här nya läget med försvarspengar och försvarsproposition, vidmakthålla Malmenalternativet när det går att spara viktiga pengar i marginalen på att förlägga skolan dit den borde ha förlagts enligt den ursprungliga propositionen? Fördelarna med den förläggningsen har ju ökat under tiden efter 2001.

Min fråga till försvarsministern är: Varför kan inte en omprövning ske? Nu torde det inte föreligga några som helst svårigheter att politiskt motivera det och få ett politiskt stöd för det. Det tror jag egentligen också att herr talmannen borde nicka bifall till.

Anf. 11 CECILIA WIKSTRÖM (fp):

Herr talman! Det här är första gången som jag ger mig in i en försvarspolitisk debatt på något sätt. Det ligger normalt inte inom mitt intresseområde, men här handlar det om både förnuft och känsla. Det enklaste är oftast det bästa. Om det bästa dessutom råkar vara det billigaste, borde det inte vara så svårt, herr talman, att välja det alternativet. Följaktligen vill jag också understryka att Uppsala med all önskvärd tydlighet framstår som det naturligaste alternativet för placering av flygskolan. Uppsala har dessutom en femtioårig tradition av flygskola som i ett slag inte längre tillmäts någon betydelse om placeringen blir någon annan.

Kostnaden för Malmenalternativet är som vi har hört väldigt stor, 250 miljoner kronor, medan kostnaden för Uppsalaalternativet ter sig som en ringa kostnad på omkring 40 miljoner kronor. Det är marginellt alltså.

Låt mig också erinra om de möjligheter till en positiv samverkan som man kan få genom en placering i Uppsala. Då tänker jag på samverkan mellan Uppsala universitet och flygskolan. Dessutom finns SLU, folkskolan och flera betydelsefulla läroanstalter på orten. Man kan samordna delar av undervisningen. Militären kan få skraddarsydd utbildningar i språk och allt möjligt annat. Både försvaret och företrädare för Uppsala universitets ledning talar mycket varmt för detta alternativ, det vill säga Uppsala som lokaliseringsort för flygskolan.

Herr talman! Jag vill vädja till försvarsministern att låta förnuftet segra och de rationella skälen utgöra beslutsunderlag inför detta för framtiden så viktiga beslut.

Anf. 12 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s):

Herr talman! Egentligen vet jag inte om jag ska skratta eller gråta när jag hör den här debatten. I grunden handlar det om att regeringen har respekterat vad riksdagen har bestämt. Riksdagen har sagt att det inte blir

någon flygskola i Uppsala. Då har regeringen sökt hitta en lösning som har andra fördelar än en lokalisering till Uppsala.

Lennart Hedquist säger att det egentligen inte är en fråga som lämpar sig för riksdagen. Det är en sak som jag skulle kunna hålla med om. I en proposition har jag faktiskt levererat ett förslag som handlade om att riksdagen, efter presentation av vad det handlar om, skulle överlåta beslutsrätten till regeringen.

Den delen av propositionen har regeringen tagit tillbaka eftersom det inte har gått att hitta en majoritet för den i försvarsutskottet. Det är riksdagens bestämda vilja att den här frågan om lokaliseringar fortsatt ska avgöras av riksdagen. Det beklagar jag, för jag tycker att det tar bort fokus från det som är meningen med innehållet i ett försvarsbeslut. Det kommer alltför mycket att handla om lokalisering, regionalpolitik och arbetsmarknad. Utskottets borgerliga majoritet inklusive Vänsterpartiet är dock nu helt överens om att det så ska vara i fortsättningen.

I den här aktuella frågan är man tvungen att vidta vissa åtgärder med helikopterverksamheten, och det betyder att de investeringarna redan är gjorda. Kvar ligger kostnaden om 174 miljoner, där man inte sätter i gång förrän miljötillstånd har kommit. Vi har dock varit tvungna att starta flygskoleutbildning. Är då den kostnaden rimlig? Ja, den är naturligtvis rimlig om vi ska ha en svensk flygskoleutbildning. Det bedöms fortfarande vara det mest effektiva ur både verksamhets- och kostnadsynpunkt, och därför är den delen vald.

I dag fjärrstyrs verksamheten vid flygskolan på Malmen via Ronneby. Den fjärrstyrningen blir faktiskt några mil kortare när den kommer att styras från Uppsala. Dessutom finns det en genomgående tåglinje och även möjligheter att flyga den vägen.

Cecilia Wikström tar upp frågan om möjligheter att samverka med Uppsala universitet. Vid en förläggning till Malmen finns det dock mycket bättre samverkansmöjligheter. Där pågår nämligen också helikopterverksamhet och helikopterutbildning. Delar av den gemensamma utbildningen kan nu trots allt få synergieffekter. I Linköping finns dessutom en teknisk högskola som har en stark inriktning på flyg. Det är inte så konstigt eftersom en viktig del av vårt lands flygindustri i form av Saab ligger där. Det är alltså ganska väl försörjt med kompetensfördelar och samverkansmöjligheter i Linköping.

Det är inte så konstigt att en verksamhet inom försvaret framgent kommer att styras och påverkas också på längre avstånd. Vi har ett annat exempel som gäller marinverksamheten. Basen kommer att ligga i Karlskrona, men det kommer att bedrivas verksamhet både i Göteborg och vid Hanninge/Berga. Det nya försvaret ser så ut att man också måste kunna arbeta på avstånd för att styra delar av en verksamhet som inte har kunnat få en lokalisering eller där det finns andra samlokaliseringsfördelar eller operativa fördelar.

Anf. 13 MIKAEL OSCARSSON (kd):

Herr talman! Försvarsmaktens ekonomi är mycket dålig. Nästa år, 2005, ska Försvarsmakten spara 600 miljoner, året därpå, 2006, drygt 1 miljard, och 3 miljarder 2007. Det här bygger på andra beräkningar än vad ÖB hade utgått från. Därför ryktas det alltmer högljutt inom försvaret om att Försvarsmakten i framtiden kanske inte längre har råd med att

ha en egen flygskola. Man kan i stället komma att behöva köpa utbildningen utomlands.

Ändrar vi flygskolebeslutet så att försvaret på det viset kan få loss pengar, skulle det till exempel kunna bidra till att vi kan rädda kvar Sk 60-maskinerna. Men om regeringen framhårdar i att förlägga flygskolan till Malmen finns det tvärtom stor risk för att försvaret i framtiden inte längre har råd att behålla flygskoleutbildningen i Sverige. I så fall kan vi också glömma möjligheten att till Sverige och Söderhamn, som regeringen har pekat ut, få en europeisk flygskola förlagd. Ulrica Messing har redan lokalt talat sig varm för det och i princip utlovat 1 000 nya arbetstillfällen. Det står alltså mycket på spel.

Med detta i åtanke är det ännu mer viktigt att i det här läget inte kasta ut 250 miljoner eller kanske uppemot 500 miljoner när alla kostnader för en flytt till Linköping är medräknade.

Herr talman! Jag har här en viktig poäng. Låt mig få påminna om att riksdagen förut med hänvisning till att kostnaderna blivit för stora har ändrat beslut som har tagits. För fyra år sedan, 2000, skulle specialflyg flyttas från Malmen till Uppsala. Det kom att kosta 200 miljoner kronor, och då ändrade man riksdagsbeslutet bland annat med hänsyn till kostnadsaspekten. Jag vill mena att det även här är läge för att innan man har satt i gång med att bygga plattan och hangaren tänka till och pröva om det verkligen inte finns en majoritet i Sveriges riksdag för att bättre använda våra skattepengar.

Detta är den fråga som jag hela tiden kommer tillbaka till. Det måste finnas bättre sätt att lösa den här frågan, och jag ser fram emot att i nästa omgång få svar på frågan om detta är ett rimligt sätt att använda pengarna på.

Anf. 14 LENNART HEDQUIST (m):

Herr talman! Försvarsministern gömmer sig lite grann bakom det dåliga beslutet i riksdagen 2001. Det har ju i efterhand ur statsvetenskaplig synpunkt analyserats hur det beslutet kom till och belysts vilka sakliga konsekvenser det har och då blivit rubricerat som ett av de kanske sämst underbyggda riksdagsbeslut som har tagits.

Det händer förvisso att riksdagen ibland tar felaktiga beslut, men man brukar när regering eller partier inser detta kunna korrigera sådana beslut. I det här fallet såg regeringen omedelbart att det inte gick att effektuera beslutet om förläggning till någon av de kvarvarande flottiljerna. Man fick då så att säga skapa en egen abrovink, som gick ut på att det i Linköping skulle gå bra, med förläggning som en avdelning under en flygflottilj i Ronneby. Det var dock så att säga lite kreativt att göra den tolkningen.

Jag har en fråga till försvarsministern. Om försvarsministern nu tar del av den proposition som Björn von Sydow lade fram som försvarsminister och går igenom argumentationen i den, undrar jag vad i den propositionen som inte står sig i dag i relation till alternativet Malmen. Försvarsministern borde kunna säga sig att det här är ett typiskt sådant beslut som bör korrigeras. Om försvarsministern inser att det bakom ett sådant här agerande ligger en politisk majoritet är min fråga: Varför genomför man inte det?

Sedan har försvarsministern rätt i att sådana här frågor inte ska behandlas i riksdagen utan ska åvila regeringen. Försvarsministern borde ha lagt fram förslag om att den här typen av frågor ska hanteras av regeringen helt vid sidan av den här försvarspropositionen. Nu kom den tyvärr att läggas fram här och har tydligen blivit föremål för något konstigt spel i försvarsutskottet igen.

Jag är lite förvånad över att det inte skulle kunna råda politisk enighet om att när det gäller Försvarsmakten som myndighet fattas sådana här beslut beträffande lokaliseringar av regeringen. Jag tycker att det är olyckligt att man på den punkten drar tillbaka propositionen. Men vi får väl se vad som händer.

Anf. 15 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s):

Herr talman! Jag vill först till Mikael Oscarsson säga att Försvarsmakten inte har en dålig ekonomi utan att vad det handlar om är att regeringen konstaterar att säkerheten för oss medborgare i samhället behöver stärkas. De hot som vi har riktade mot oss är inte militära hot riktade mot Sverige från en annan stat utan vi har en annan hotbild, som innebär att vi måste stärka det civila samhällets krishanteringsförmåga, inklusive polis och rättsväsende. Då blir naturligtvis inte uppgiften likadan och kvarvarande i Försvarsmakten. Det ska vi återkomma till vid behandlingen av försvarspropositionen. Däremot är läget sådant att vi inte bara kan säga att vi har hur mycket pengar som helst till vårt förfogande utan måste vara noga med pengar. Där instämmer jag med Mikael Oscarsson.

Då är det så här: Ett beslut är fattat i riksdagen om att regeringens förslag inte var bra. Det blev överkört. Jag tycker naturligtvis att regeringen har gjort en bra bedömning från början, men däremot är det ganska viktigt att regeringen hittar en ny lösning. Det har regeringen gjort, och vi håller på att genomföra den. Det är en lång process med miljöprövning, och det har visat sig att det kommer att gå, men det tar tid att få fram delbeslut. Under tiden har verksamheten satt i gång vid Malmen och fungerar bra enligt alla uppgifter i de moment som går att genomföra på det sättet.

Att nu bestämma att vi ska flytta och ändra en gång till skapar inte säkerhet och trygghet för en svensk flygskoleverksamhet, som för övrigt en utredning har prövat och visat är mer effektivt att driva själv än att köpa utomlands. Den bedömningen kvarstår.

Däremot finns det naturligtvis en mängd olika lokala aktörer som nu talar om hur dåligt det här beslutet, att inte få vara i Uppsala, är gentemot Malmen. På hemmaplan har man sagt till Cecilia Wikström att det skulle kosta 40 miljoner att finnas kvar i Uppsala. Jag kan bara tala om att *en* del som måste till är att vi måste ha ett nytt flygledartorn, och det prövade man redan vid den gamla lokaliseringen. Det kostar 80 miljoner. På det här sättet är det nog: Man talar lokalt för de fördelar som finns, och sedan visar det sig att bilden inte är så enkel.

Jag gör bedömningen att vi nu får se till att flygskoleverksamheten får ro att utvecklas och att vi inte ändrar detta en gång till. Det är också min bedömning att den verksamheten kommer att fungera bra.

Jag vet inte vad vi ska lära oss, Lennart Hedquist, av både flygskoleärendet och av det faktum att när det kommer till kritan tycks det vara mer regionalpolitik det handlar om i försvarsbesluten än vad det är vi får

Anf. 16 MIKAEL OSCARSSON (kd):

Herr talman! F 16 finns inte kvar längre, men F 20, som nu döps om till Luftstridsskolan, har haft flygutbildning för officerare förr. Det sägs att det är politiskt omöjligt att föra fram Uppsala. Varför? Jag är övertygad om att det finns goda förutsättningar för att få en klar majoritet här för Uppsala.

Det fruktansvärda som hände den 11 september 2001 är en påminnelse om att vi behöver ett starkt försvar inklusive ett effektivt luftförsvar av Stockholm och Mälardalen. Om vi förlägger flygskolan till Uppsala får vi en snabb incidentberedskapsplacering eftersom det i utgångsläget då finns tillräckligt med teknisk kapacitet, räddningskapacitet och fält-hållningskapacitet på plats.

Herr talman! Mycket står på spel. Försvaret har en mycket svår ekonomisk situation. Då måste vi fundera på hur varenda krona används. Om vi inte stoppar planerna på flygskolan i Linköping riskerar vi i förlängningen att förlora hela den svenska flygskolan.

Försvarsministern har inte kommenterat de uppgifter jag har fört fram om att den totala kostnaden, när alla räkningar är betalda, kommer att hamna på 500 miljoner – ½ miljard. I stället håller försvarsministern fast vid 174 miljoner. Är det så? Jag vill gärna ha den frågan helt klarlagd.

Försvarsministern säger att flygledartornet skulle medföra problem. Men det står ju i försvarspropositionen att det ändå ska byggas om, så den saken är redan klar.

Det finns allt att vinna på att låta förnuftet segra. Än är det inte för sent att göra det i den här frågan.

Anf. 17 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s):

Herr talman! Mikael Oscarsson, det är så här: Ett stort försvarsbeslut om en omställning av försvaret är ett komplext beslut. Det handlade om i runda tal 40 miljarder förra gången, och det var viktigt att man fick en bred uppgörelse som höll över riksdagens behandling. Det gick på alla punkter utom i den här delen om flygskolan. Då handlar det om att efter att ett sådant nederlag har skett på en punkt måste man också vårda det och se till att man gör det bästa möjliga av läget. Det gjorde regeringen när man hittade en ny lokalisering till Malmen, som har andra fördelar som man också ska glädjas över vad gäller den lokaliseringen. Det är inte bara nackdelar. Det finns fördelar i och med att man kan samordna utbildningen kring helikopterverksamheten med den andra flygskoleverksamheten, och man finns också på ett ställe där det finns en stark flygtradition med kompetens lokalt att använda i utbildningen. Det är där vi står i dag.

Att nu ändra tillbaka en gång till finns det inte förutsättningar för. Då skulle det ha funnits andra punkter och bredare uppgörelser så att man kan vara säker på att riksdagen inte bara tappar humöret och undrar vad regeringen sysslar med mer än att obstruera på försvarspolitikens område och obstruera över de beslut riksdagen har fattat.

Det är väl så också, Mikael Oscarsson, att jag en gång vad gäller kd har haft förhoppningar om att vi skulle kunna få en bred uppgörelse inför

*Svar på
interpellationer*

det kommande försvarsbeslutet. Det blev inte möjligt. Mikael Oscarsson plockar nu ut en del och säger att vi kanske kan bli överens om den, men på försvarsområdet krävs det mycket större och bredare uppgörelser som håller över längre tid än uppgörelser om bara en del i det hela.

Jag är övertygad om att det finns kostnader i det hela. De 250 miljonerna kommer också att innebära en del kostnader som annars hade varit nödvändiga för helikopterverksamheten. Sammantaget hoppas jag att det nu ska bli ett bra beslut som genomförs.

Överläggningen var härmed avslutad.

9 § Svar på interpellation 2004/05:55 om försvarets snabbinsatsförmåga

Anf. 18 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s):

Herr talman! Allan Widman har ställt två frågor om utvecklingen av den snabbinsatsstyrka som regeringen beskriver i försvarspropositionen. Först frågar han vilka åtgärder jag avser att vidta för att styrkan ska kunna användas på det sätt som EU avser. Sedan frågar han vad jag ska göra för att undanröja eventuella motsatsförhållanden mellan utvecklingen av en snabbinsatsstyrka med flera länder och en fortsatt utveckling för att få kapacitet motsvarande en nationell snabbinsatsstyrka.

Låt mig först kort beskriva vad som har skett under hösten. Försvarsmakten har tagit fram ett koncept för hur en snabbinsatsstyrka kan organiseras och fört diskussioner med sin finska motsvarighet. Statsminister Göran Persson och hans finska motsvarighet har gemensamt uttalat sin vilja att söka samarbete med Norge. Därför har kontakter med Norge tagits, och diskussioner om ett eventuellt samarbete pågår. Utvecklingen av snabbinsatsförmåga förutsätter även samarbete med andra nationer, exempelvis vad avser ledning av styrkan vid en insats.

Inriktningen är att den 22 november i år, vid den kapacitetskonferens som äger rum i samband med GAERC, indikera vilka bidrag vi avser att ge och med vilka länder vi ska samarbeta. Därefter kommer arbetet att fortsätta vad avser styrkans närmare utformning samt planering vad avser rekrytering, utbildning och övning med mera. Det återstår fortfarande en del arbete innan EU:s ståndpunkt är klar.

Allan Widmans första fråga handlar om hur en svensk-finsk snabbinsatsstyrka ska kunna leva upp till de tidskrav som finns på EU:s snabbinsatsförband. Enligt det koncept som är framtaget inom EU ska en styrka kunna påbörja sitt uppdrag i missionsområdet senast fem-tio dagar efter att EU beslutar om en insats. Dessa tidsramar ställer krav på hög beredskap, en effektiv nationell beslutsprocess och inte minst tillgång till en hög förmåga till strategiska transporter av styrkan.

Förmågan till strategiska transporter är bristfällig inom hela EU. De svenska och finska försvarsmakterna analyserar olika möjliga alternativ för att bidra till att avhjälpa denna brist. Försvarsmakten har fått i uppdrag att i samband med budgetunderlaget för 2006 redovisa hur myndigheten avser att förbättra förmågan till strategiska transporter.

Försvarsmakten planerar nu hur snabbinsatsstyrkan ska utformas. I det fortsatta beredningsarbetet utgår jag från att frågan om hur den

svensk-finska styrkan organiseras och utrustas bevakas och hanteras på ett sätt som gör den effektiv och användbar.

Avseende Allan Widmans andra fråga anser jag inte att det finns ett motsatsförhållande mellan att sätta upp en gemensam snabbinsatsstyrka med Finland och andra nationer och att på sikt utveckla kapacitet för en svensk styrka.

Regeringen redovisar i försvarspropositionen att det svenska engagemanget i en gemensam snabbinsatsstyrka är ett långsiktigt åtagande. Det är regeringens uppfattning att vi även i framtiden ska fortsätta att bidra till multinationella styrkor, även om vår kapacitet avseende snabbinsatser skulle öka ytterligare. Det finns ett politiskt värde med multinationella snabbinsatsstyrkor, då de tydligt visar att krishantering är en angelägenhet för alla medlemsstater. Kapacitet motsvarande en nationell snabbinsatsstyrka bidrar till en hög grad av handlingsfrihet, där vi kan avgöra med vilken del av resursen vi vill bidra i EU:s framtida operationer. Det kan variera från fall till fall.

Anf. 19 ALLAN WIDMAN (fp):

Herr talman! Det här är en av de kanske viktigaste och mest framåt-syftande punkterna i den nu liggande försvarspropositionen. Försvarsberedningen skrev i somras att det är det enskilt viktigaste bidrag som Sverige kan delta med på den internationella arenan. För inte så länge sedan samlade överbefälhavaren sina chefer i Försvarsmakten och förklarade att i stort sett allt kan prioriteras bort utom det svenska deltagandet när det gäller snabbinsatsförmågan.

Jag vill naturligtvis tacka för svaret, men dessvärre är det inte riktigt så tydligt som jag hade önskat. Ministern säger i sitt svar samma sak som egentligen står i propositionen angående detta. På s. 73 står att "regeringen bedömer att det nu planerade samarbetet med Finland avseende utvecklandet av en multinationell snabbinsatsstyrka är ett långsiktigt åtagande". Men redan i den följande meningen sägs att "på längre sikt bör kapacitet motsvarande en svensk snabbinsatsstyrka organiseras". Detta medför att min fråga till försvarsministern kvarstår: Har Sverige en ambition att organisera en egen så kallad *battle group* eller inte?

När det gäller "på lång sikt" räknar man enligt regeringens proposition med att år 2010, alltså två år efter att man kan organisera en styrka tillsammans med andra skandinaviska länder, ha kapacitet att inrätta en helt egen svensk snabbinsatsstyrka.

En multinationell styrka kommer att vara sämre än en nationell. Detta hänger samman med att när flera länders försvarsmakter ska mötas krävs en helt annan samövning och helt andra förberedelser än vad fallet är med en nationell lösning. Därtill ska också läggas den osäkerhet och möjliga fördröjning som ligger i att flera länders politiska instanser ska enas om bidraget och insatsen.

De språkliga och kulturella skillnader, de skillnader som finns i stabsmetodik med mera, kommer att sätta frågetecken för den operativa förmågan hos en multinationell stridsgrupp.

Jag förvånas något över det svar som min interpellation fått. Jag uppfattar försvarsministern så att även om Sverige skulle få egen kapacitet att organisera styrkan vill man trots detta göra insatser multinationellt, det vill säga tillsammans med andra i ett och samma förband. Att man

vill ha en egen kapacitet och också en kapacitet tillsammans med andra kan dock bli så svårt och så dyrt att det resulterar i att Sverige inte förmår göra vare sig det ena eller det andra.

Anf. 20 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s):

Herr talman! Till viss del har Allan Widman rätt när han säger att det här är en viktig del av inriktningen för försvarets utveckling den kommande perioden. Den är viktig för den internationella förmågan, men den är också viktig för att driva på utvecklingen och få fram vårt eget svenska insatsförsvaret. Det är en viktig komponent i det hela.

Jag vill också säga att vad som i längden kommer att vara det allra viktigaste på det internationella området, om det är snabbinsatsförmågan eller det långsiktiga fredsfrämjande arbetet, vet vi inte i dag. Förmodligen behövs båda i något slags kombination. Jag är dock mycket mån om att säga att det inte bara är snabbinsatsen på det internationella planet som är det positiva och viktiga.

Inte minst har utvecklingen i till exempel Afghanistan och Irak visat att det efter en snabb insats krävs ett mycket långsiktigt arbete för att verkligen uppnå stabilitet och fred i ett område. Resursen med snabbinsatsförmåga är betydelsefull, och därför är det viktigt att vi får så stor kapacitet som möjligt. Regeringen har gjort bedömningen att vi till 2008 inte klarar av att få det annat än tillsammans med andra länder. Men det är korrekt att vi ska ha en kapacitet som motsvarar en egen förmåga. Jag tycker att det är ett riktigt mål. Hela omställningen av vårt försvar handlar om det.

Däremot, och där vill jag vara bestämd, ska vi aldrig operera i en egen formation. Den tiden är förbi när det svenska försvaret i internationell krishantering trodde att det kunde vara ute och slåss på egen hand – med eget språk och egna värderingar och normer. Krishanteringen är internationell och måste förberedas och övas. Därför handlar mycket av det framtida arbetet om hur vi kan operera tillsammans; det gäller utrustning, taktik och liknande inom den verksamheten. Det är en viktig del i internationaliseringen.

Den processen är redan inledd. Det var inget misslyckande när Sverige tillsammans med fransmännen deltog i Bunia i Kongo just i en europeisk snabbinsats. Där kunde vi göra mycket bra ifrån oss, trots att vi slogs tillsammans med fransmän som har ett helt annat språk, en helt annan tradition och en helt annan kultur. Vi har lärt oss mycket av det, och fransmännen har också lärt sig av samarbetet med oss, vilket ständigt vidimeras i de bilaterala kontakter vi har efter den händelsen.

Det är alltså viktigt för europeisk krishantering att vi lär oss att arbeta tillsammans. Det är endast så unionen kan visa att det inte bara är några få stora stater med en stark militärmakt som kan engagera sig när FN ber EU om det. Hela unionen kan engagera sig. Därför är det viktigt att bygga upp arbetet gemensamt.

Anf. 21 ALLAN WIDMAN (fp):

Herr talman! Det är intressant att höra försvarsministern säga att också de övriga långsiktiga internationella insatserna är viktiga, inte minst mot bakgrund av att det bland annat är just de som får stryka på foten när snabbinsatsförmågan ska organiseras. Detta framgår också av

propositionen. 2007 kommer Sverige att ha en kapacitet motsvarande 1 700 soldater utomlands. Ca 1 100 av dessa beräknas åtgå till snabbinsatsstyrkan, vilket gör att de övriga långsiktiga åtgärderna får en numerär som i princip blir hälften av den som gäller i dag, 600 personer.

Jag känner respekt för det försvarsministern säger om att det är svårt att nå målet, särskilt inom den ekonomiska ram som regeringen har valt, att sätta upp en egen kapacitet till 2008. Men hela min frågeställning handlar om att om man 2008 har en gemensam styrka med Finland och Norge och två år senare ska ha en egen kapacitet, hur mycket pengar kommer då den svenska försvarsmakten att bränna här? Alla de pengar vi satsar på samövning och på att få en kompatibel materiel mellan Finland och Sverige och så vidare kommer ju, om man väljer ett eget koncept efter 2010, åtminstone till en del att vara satsade i onödan.

Jag konstaterar att jag inte riktigt får håll på ministern när det gäller huruvida Sverige ska ha en egen så kallad *battle group*, bataljonsstridsgrupp, eller inte. Nu uttryckte försvarsministern det som att Sverige naturligtvis aldrig ska vara i en egen formation, men vad betyder detta?

I det praktiska fallet blir det naturligtvis inte så att man skickar en bataljonsstridsgrupp och fattar beslut om detta i ministerrådet och i FN:s säkerhetsråd. Man kommer att skicka flera stycken. En bataljonsstridsgrupp räcker ju knappt till att betvinga en styrka motsvarande ett kompani, ca 250 man. Alldeles oavsett om Sverige organiserar en egen bataljonsstridsgrupp eller inte är det alltså självklart att vi kommer att samverka på mycket nära håll med andra länder. Om försvarsministern är oroad över att detta inte blir tillräckligt multilateralt tror jag att jag kan lugna henne på den punkten.

Men återigen: Om Sverige når kapaciteten att ha en egen bataljonsstridsgrupp, ska vi i så fall sätta upp en sådan, och ska den i så fall få sättas in i det skick som den har blivit organiserad?

Anf. 22 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s):

Herr talman! Jag ska se om jag nu kan vara tydligare för Allan Widman.

Det jag först och främst säger här är att alla delar i konceptet inte är utklarade av den europeiska unionen. Det gör att en del av de frågor som Allan Widman vill ha svar på kan jag inte ge svar på i dag. Det kan nämligen visa sig att man gemensamt ändrar sig. Det har varit rätt många förskjutningar kring EU:s snabbinsatsförmåga sedan konceptet blev lanserat, och jag håller inte för osannolikt att det kan bli några till innan vi är färdiga.

Hur man ska vara på plats och hur detta ska gå till kommer alltså EU att bestämma. Det kommer att vara kriterier som alla länder som ingår i en förmåga måste hålla sig till. Detta måste vi anpassa våra nationella beslutsprocesser efter om vi vill vara med i snabbinsatser. Detta gäller inte bara Sverige utan också andra länder.

Sedan är det riktigt att vi inte kommer att ha en full kapacitet 2008. Vi kommer att kunna klara delar av det som ingår i en snabbinsatsförmåga – ja. De andra delarna kommer andra länder att erbjuda. Det är inget som hindrar att vi då ser till att vi också klarar av de komponenterna – inte för att säga att vi då inte är intresserade av Finland utan för att

vi då kan ingå med de komponenterna i en annan formation tillsammans med andra länder.

Det är så jag ser det: Dessa snabbinsatsförmågor som ska användas internationellt kommer alltid att arbeta i internationella formationer och behöva övas och tränas för det.

Jag säger egentligen samma sak som min nederländske kollega. Han har sagt att efter erfarenheterna från Srebrenica ska Holland aldrig stå ensamt i en konflikt och ensamt svara för FN:s, EU:s eller någon annans uppdrag. Nederländerna är ungefär dubbelt så stort som Sverige och har naturligtvis större militära resurser, men de kommer aldrig att forma en egen grupp.

De tankarna och erfarenheterna tillsammans med Sveriges ihärdighet när det gäller att också små länder ska kunna delta har lett till att man inom EU i dag säger att det ska handla om multinationella formationer. Det är det EU ska inrikta sig på. Därmed ställs naturligtvis krav på att man ska kunna operera tillsammans.

Jag tror inte att EU:s militärer och erfarna rådgivare på området skulle säga ja till att EU ska uppträda i multinationella formationer om man ansåg att det var mindre effektivt. Jag anser att det är efter den delen vi ska bygga de fortsatta koncepten. Min avsikt är alltså att Sverige aldrig ska operera ensamt.

Anf. 23 ALLAN WIDMAN (fp):

Herr talman! Nej, det finns nog ingen som helst risk för det, som sagt, eftersom flera stridsgrupper kommer att organiseras och operera tillsammans.

Jag märker en viss paradox i den argumentation som försvarsministern just nu framför. Hon säger att EU:s inriktning är mycket klar: Det ska vara multinationella formationer. I nästa stund säger hon att den 22 november ska vi träffas och besluta om vissa delar, men det finns en massa detaljer som ska lösas efter det. Hon betonar också att EU:s ståndpunkt inte är klar. Man får bestämma sig för en verklighetsbeskrivning.

Alldeles oavsett om EU:s ståndpunkt är mer eller mindre formerad måste dock Sverige hela tiden ha en uppfattning om vad vi vill på det här området och vad vi tror är de bästa lösningarna, både med avseende på det politiska samarbetet och inte minst med avseende på de operativa förmågor som detta förband måste ha. Det här är ett förband som ställs inför de allra svåraste uppgifterna, många gånger mycket svårare uppgifter än vad tidigare svenska styrkor varit inblandade i när det gäller internationell krishantering.

Detta med EU:s ståndpunkt och att man till syvende och sist, när EU har låtit klubban gå i bordet, måste anpassa sig till de krav som EU ställer upp föranleder mig att kommentera det som ministern avslutade med, nämligen att hur vi gör i de enskilda insatserna kan beslutas från fall till fall. Jag menar att med de tidsmarginaler som gäller i detta sammanhang finns det inga möjligheter att i ett enskilt fall formera stridsgruppen innan den sätts in.

Avslutningsvis tycker jag att försvarsministern underskattar de svårigheter som finns i multinationella styrkor. Det är ingen händelse, herr talman, att såväl Försvarsberedningen som Försvarsmakten har sagt att

Anf. 24 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s):

Herr talman! Det är riktigt att EU har bestämt grundkonceptet, och det är detta man ska leverera till den 22 november. Däremot håller man nu på att diskutera de olika krav som ska ställas vid olika typer av situationer, och där är man inte färdig än. Det kommer att handla om detaljer som är nog så betydelsefulla för transporter, sammansättning och de delarna.

Sedan är det ju inte inför en akut situation man ska bestämma vilka länder som är med. Det sker tidigare, när man bestämmer sig för att beredskapssätta. Det är då vi ska bestämma i vilken formation de olika komponenter Sverige har ska kunna delta. Därför är det inte så att man i sista minuten ska stå och bestämma hur det blir, utan det kommer att finnas möjligheter att på någon punkt konstatera att här kan Sverige hjälpa till i en formation som annars inte skulle bli komplett.

Sedan ska ju den snabbinsatsgrupp vi har också vara en viktig rekrytering för andra typer av långsiktiga insatser efter sin period. Då finns där välutbildade och vältränade soldater som mycket väl kan ingå i andra formationer än i den stridsgrupp som ligger i beredskap.

Allt detta är ännu inte riktigt utklarat, och det gör att jag inte vill gräva ned mig i detaljer. Det finns nu möjligheter att bestämma hur vi ska gå. Jag vill att vi alla ska känna att vi ska samverka med andra länder. Det är slut med att Sverige i internationell krishantering ska uppträda isolationistiskt. Vi ska anpassa både utbildning och materiel efter det nya, och det tillsammans med de andra EU-länderna.

Överläggningen var härmed avslutad.

10 § Anmälan om inkomna faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen

Talmannen anmälde att följande faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till utskott:

2004/05:FPM13 Marco Polo II *KOM(2004)478* till trafikutskottet

2004/05:FPM14 Kommissionens förslag till nytt mediaprogram (Media 2007) *KOM(2004)470* till kulturutskottet

2004/05:FPM15 EU-kommissionens förslag till nytt kulturprogram för perioden 2007–2013 *KOM(2004)469* till kulturutskottet

2004/05:FPM16 Temainriktad strategi för stadsmiljö *KOM(2004)60* till bostadsutskottet

11 § Återkallelse av del av proposition

Regeringen hade genom skrivelse 2004/05:42 återkallat del av proposition 2004/05:5 Vårt framtida försvar.

Svar på
interpellationer

Talmannen meddelade att han avskrivit detta förslag samt de med anledning av propositionen väckta motionerna Fö1 yrk. 1, Fö7 yrk. 1, Fö8 yrk. 18, Fö9 yrk. 1, Fö11, Fö14 yrk. 1, Fö16 yrk. 1, Fö17 yrk. 1, Fö21 yrk. 2, Fö22 yrk. 1, Fö25 yrk. 2 och Fö27 yrk. 2.

Regeringens skrivelse lades till handlingarna.

Talmannen meddelade att motioner med anledning av återkallelsen fick väckas senast *torsdagen den 4 november kl. 16.30*.

12 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades

Propositioner

2004/05:28 till socialförsäkringsutskottet

2004/05:43 till försvarsutskottet

Motioner

2004/05:A2 och A3 till arbetsmarknadsutskottet

2004/05:Ju12–Ju15 till justitieutskottet

13 § Bordläggning

Anmälades och bordlades

Framställning

2004/05:RRS5 Riksrevisionens styrelses framställning angående granskningen av Vattenfall AB

Motioner

med anledning av prop. 2004/05:8 Förlängd försöksverksamhet med ändrad regional ansvarsfördelning i Skåne län och Västra Götalands län

2004/05:K5 av Bengt-Anders Johansson och Tomas Högström (m)

2004/05:K6 av Christer Nylander m.fl. (fp)

2004/05:K7 av Kerstin Lundgren m.fl. (c)

2004/05:K8 av Elizabeth Nyström m.fl. (m)

2004/05:K9 av Anita Brodén m.fl. (fp)

2004/05:K10 av Åsa Torstensson (c)

med anledning av prop. 2004/05:19 Beskattning av utomlands bosatta

2004/05:Sk5 av Per Landgren m.fl. (kd, m, fp, c)

med anledning av prop. 2004/05:23 Nationaldagen den 6 juni som allmän helgdag

2004/05:K2 av Mats Einarsson m.fl. (v)

2004/05:K3 av Karin Pilsäter (fp)

2004/05:K4 av Gustav Fridolin och Mikael Johansson (mp)

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 29 oktober

2004/05:239 av *Carl-Axel Roslund* (m) till försvarsminister Leni Björklund

Militära övnings- och skjutfält

2004/05:240 av *Cristina Husmark Pehrsson* (m) till försvarsminister Leni Björklund

Byggnads- och reparationsberedskapens driftvärn

2004/05:241 av *Cristina Husmark Pehrsson* (m) till kulturminister Pär Nuder

Lagerhuset i Eslöv

2004/05:242 av *Cristina Husmark Pehrsson* (m) till statsrådet Ylva Johansson

Iktyos

2004/05:243 av *Cristina Husmark Pehrsson* (m) till statsrådet Ylva Johansson

Ersättning till blödarsjuka

2004/05:244 av *Tuve Skånberg* (kd) till justitieminister Thomas Bodström

Utvecklingen av brottslighet i Sverige

2004/05:245 av *Jeppe Johnsson* (m) till justitieminister Thomas Bodström

Resursbristen inom kriminalvården

2004/05:246 av *Yvonne Andersson* (kd) till justitieminister Thomas Bodström

Onödig byråkrati

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 9 november.

15 § Kammaren åtskildes kl. 10.12.

Förhandlingarna leddes av talmannen.

Vid protokollet

CHARLOTTE RYDELL

/Monica Gustafson

Innehållsförteckning

1 §	Avsägelse	1
2 §	Anmälan om kompletteringsval till vissa utskott.....	1
3 §	Ny riksdagsledamot	2
4 §	Anmälan om ersättare för statsministern.....	2
5 §	Anmälan om återtagande av plats i riksdagen.....	2
6 §	Anmälan om fördröjt svar på interpellation	3
7 §	Svar på interpellation 2004/05:58 om den öppna förskolan	3
	Anf. 1 Statsrådet LENA HALLENGREN (s)	3
	Anf. 2 GUNNAR NORDMARK (fp)	4
	Anf. 3 Statsrådet LENA HALLENGREN (s)	4
	Anf. 4 GUNNAR NORDMARK (fp)	5
	Anf. 5 Statsrådet LENA HALLENGREN (s)	5
	Anf. 6 GUNNAR NORDMARK (fp)	6
	Anf. 7 Statsrådet LENA HALLENGREN (s)	6
8 §	Svar på interpellation 2004/05:45 om etableringen av flygskolan i Linköping.....	7
	Anf. 8 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s)	7
	Anf. 9 MIKAEL OSCARSSON (kd)	7
	Anf. 10 LENNART HEDQUIST (m)	8
	Anf. 11 CECILIA WIKSTRÖM (fp)	9
	Anf. 12 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s)	9
	Anf. 13 MIKAEL OSCARSSON (kd)	10
	Anf. 14 LENNART HEDQUIST (m)	11
	Anf. 15 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s)	12
	Anf. 16 MIKAEL OSCARSSON (kd)	13
	Anf. 17 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s)	13
9 §	Svar på interpellation 2004/05:55 om försvarets snabbinsatsförmåga	14
	Anf. 18 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s)	14
	Anf. 19 ALLAN WIDMAN (fp)	15
	Anf. 20 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s)	16
	Anf. 21 ALLAN WIDMAN (fp)	16
	Anf. 22 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s)	17
	Anf. 23 ALLAN WIDMAN (fp)	18
	Anf. 24 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s)	19
10 §	Anmälan om inkomna faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen	19
11 §	Återkallelse av del av proposition	19
12 §	Hänvisning av ärenden till utskott	20
13 §	Bordläggning.....	20
14 §	Anmälan om frågor för skriftliga svar	21
15 §	Kammaren åtskildes kl. 10.12.	21